

Sergi Pàmies: “M’emprenya la contribució de l’esquerra, que en principi eren els bons, a espatllar-ho tot”

Sergi Pàmies (París, 1960) acaba de passar un agost amb la responsabilitat d’un article diari, a l’espai disponible a 'La Vanguardia' per les vacances de Pilar Rahola. Ja ha tornat al seu ritme habitual d’articulisme setmanal. Conversem amb ell a fons i sense pressa sobre la seva trajectòria, infància, família, exili, escriptura i identitat. També sobre cinema, la seva gran passió, i sobre el moment social i polític que vivim, el fracàs de les esquerres, l’amenaça del terrorisme i, encara sort, l’amistat. A més a més, Pàmies, que es confessa "molt crític" amb el procés i també amb l'absència de solucions, aborda qüestions com la censura a l'hora d'escriure.

Text: Toni Vall / Fotos: Ivan G. Costa

Com que a tots dos ens agrada molt el cine, em fa il·lusió començar així. A França, de petit, veies cine?

Sí, i tant! Però això mereix un pròleg.

Tenim temps.

Els meus pares, per raons òbvies, o potser no tan òbvies, van tenir una vida molt dispersa, molt “a salto de mata”, i totes les infraestructures familiars eren molt inestables. Sobretot fins que vaig néixer jo, que vaig inaugurar un període d’estranya inestabilitat. A casa, per raons ideològiques –la meva mare hi estava en contra– no teníem televisor i, per tant, l’entreteniment oficial era el cine i fèiem dues sessions dobles setmanals.

Cinema de barri a Gennevilliers?

Sí, n’hi havia dos. Un que es deia Voltaire, sempre amb sessió doble, on anàvem hi fessin el que hi fessin, i un altre que tenia una mica més de qualitat, l’Alhambra, amb sessió única de reestrena, amb pel·lícules que havien estrenat a París feia mig any.

Recordes pel·lícules vistes llavors?

Sí, i tant. Recordo que un cop vaig anar amb el meu pare, cosa molt poc habitual per cert, a veure una pel·lícula de Joselito.

És normal que te’n recordis...

Bé, de fet, sempre he pensat que no era Joselito sinó Pablito Calvo anant de genolls fins a un santuari. Una d'aquelles pel·lícules religioses tan tràgiques. També recordo 'Els tres mosqueters', 'Cantant sota la pluja', 'El món és boig, boig, boig', alguns 'Dràcula' de sèrie B...

Això vol dir que els teus pares eren cinèfils?

Extraordinàriament cinèfils. Ell va néixer el 1914 i ella el 1919. El cine va ser la gran indústria de l'entreteniment que els va tocar viure. Eren nois de poble a qui la guerra va agafar molt jovenets. I què agradava en aquells temps als nois de poble? Doncs anar al cine i al ball. Al pare l'encantava ballar!

I crec que el cine mut també...

Quan tenia 14 anys, a Saragossa, va participar en un cineclub que estava en contra del cinema sonor. Ja ho veus tu! Un bon exemple per fer-se una idea que les eleccions eren sempre les equivocades. Té mèrit! La meva mare també era molt cinèfila i jo vaig ser engendrat la nit que van anar a veure 'Les nits de Cabiria', de Fellini.

Això ho expliques en un conte.

Sí, i hi ha també aquella anècdota que també he explicat en un conte i ella a 'Quan érem capitans' del dia que la meva mare va entrar en un cine de la plaça Urquinaona -devia ser el Borràs- durant uns bombardejors de la Guerra Civil l'any 1938. Va interrompre la projecció i va llançar una arenga política. És com si ara tu estàs veient una pel·lícula al Balmes i hi entren uns de Podem a donar la tabarra. Sempre li preguntava quina pel·lícula projectaven. Era una de Fu-Manxú.

"La petjada ideològica i/o política que m'han deixat els meus pares, si existeix, és per reacció"

Agafant aquest fil, t'has llegit tota l'obra dels teus pares?

Sí. El 90% de manera natural, quan publicaven, ho llegia quasi tot. I allò que per edat em vaig perdre -la meva mare va començar a publicar quan jo tenia 11 anys- ho he recuperat després.

I, tornant al cine, algun cop has dit que n'has vist molt més que no pas has llegit.

He llegit molt, però crec que, en efecte, he vist més cine. Dient-ho en forma de 'boutade', tot el que faig ho faig per poder anar al cinema. O dit d'una altra manera: de totes les coses que faig, la que més ha perdurat és el cine. El que ha estat present tota la vida ha sigut la música, el cine i el futbol. I cap als 10 anys comença a intervenir-hi de manera potentíssima la literatura.

T'ho preguntaré de la manera més simple possible: què ha significat per a tu ser fill de dos "famosos"?

Això des de fora es veu d'una manera i des de dins d'una altra. Per mi són els meus pares per sobre de qualsevol altra consideració i, per tant, això és prioritari. A partir d'una certa edat i d'un determinat nivell de popularitat del qual se'm feia partícip, és cert que existien interferències a les quals m'havia d'adaptar. Sempre van ser el meu pare i la meva mare i les interferències em van proporcionar molts més avantatges que inconvenients. M'ha obert més portes que no pas tancat.

La petjada més profunda que t'han deixat ha sigut des del punt de vista ideològic i/o

polític?

No.

O, preguntat d'una altra manera, existeix aquesta petjada?

La petjada ideològica i/o política, si existeix, és per reacció. Com en totes les famílies polititzades, per altra banda. La petjada més evident és la següent: la meva mare escrivia i jo escric, la meva mare feia ràdio i jo faig ràdio, a la meva mare li agradaven el cine i la música i a mi m'agraden el cine i la música. La conclusió és que, de molt original, no ho sóc.

Des del punt de vista literari com la notes?

Per molt que hagi actuat per reacció, en la tria del tipus de literatura que faig hi va intervenir la literatura que feia la meva mare. Em vaig allunyar de la literatura realista i de testimoni per decantar-me per la ficció. Un psicòleg segur que hi trobaria ràpides explicacions, que no estarien gaire allunyades de les habituals entre pares i fills que es dediquen més o menys al mateix.

I en la ideologia?

El fet que cap dels quatre germans hàgim militat ni ens hagi arrossegat mai el comunisme militant, però que, en canvi, tots tinguem una sensibilitat humanista vol dir que els meus pares no van crear mai un clima dogmàtic ni sectari sinó de lliure elecció. Mai se'ls va acudir inculcar-nos que seguíssim les seves passes.

Mai vas tenir temptacions d'afiliació política?

Entre els 16 i els 20 anys era molt filocomunista, molt 'filopsuquero'. A casa, per motius pràctics, vam començar a votar el pare, o sigui el PSUC. En les eleccions del 1977, jo encara no, perquè tenia 17 anys. Però, en les següents, ja sí. I ho vaig fer perquè volia que arribés als vuit anys de cotització que li permetrien tenir una pensió. Em semblava una raó de molt pes, que em permetia no tenir dubtes ideològics sinó decantar-me pel pragmatisme. A més a més, considerava que molt poques persones podien votar per motius tan nobles com aconseguir que el seu pare tingués pensió.

“Com molts altres fills de l'exili, tinc al·lèrgia a qualsevol tipus de nacionalisme”

T'he sentit dir algunes vegades, també escriure, que ets de tres llocs -França, Espanya i Catalunya- i de cap altra.

Sí, i es va agreujant amb el pas dels anys.

Com te'n vas adonar?

No va ser fins ben bé els 45 anys. Abans no en tenia cap consciència. No et diré que cada cop em pesa més perquè té més avantatges que inconvenients, però sí és veritat que cada cop ho noto més. Ho he parlat força amb els meus germans. Tots hem nascut fora, tots estem aquí i tots ens sentim estranys. Al final hem acabat conclouent que tots som de l'exili. I, per tant, encara que hàgim passat a Catalunya més anys que en cap altre lloc, això pesa.

Pesa molt?

Home, no només compta el fet d'haver nascut fora i haver tingut una relació idíl·lica amb un país

que no existia, sinó que després, en arribar aquí, em vaig trobar amb una realitat estranya: no sabia que existia Catalunya ni el català. I, en canvi, ara escric en català i els meus fills són d'aquí. Al final, acabes experimentant sensacions molt sorprenents. Per algú que no té identitat, Déu n'hi do amb les identitats que bullen dins seu.

És un batibull?

Quan passa alguna cosa a França o a Catalunya o a Espanya, notes coses diferents que se't remouen. Les identitats se solapen. L'Amin Maalouf té la seva teoria de les identitats diferents que es complementen entre si, però jo no ho tinc tan clar. I et diré més: m'agrada cultivar les diferències entre elles, ser-ne conscient i fer-me una mica el 'guai' amb aquestes identitats.

Un desconcert i un enriquiment alhora.

Exacte. Jo ho cultivo com una manera de no solucionar determinades coses que, tot sigui dit, potser no cal solucionar. Culturalment és molt còmode i molt enriquidor. Són tres cultures molt potents, totes germanes i en contacte. És una realitat molt especial.

Això t'ha forjat la personalitat, t'ha fet com ets?

Segur que sí, encara que no m'he parat gaire a pensar-hi. Es manifesta, per exemple, en la meua al·lèrgia a qualsevol tipus de nacionalisme. Ho comparteixo amb els meus germans, en diferents graus, però no només amb ells. Ho he detectat en molts altres fills de l'exili: la resistència a ser només d'un lloc, a comprometre't amb una sola identitat, la vivència del patriotisme amb distància. També he de dir que no és tan sols atribuïble a aquesta sola explicació sinó també a les feines que he tingut i a la gent que he conegut, per exemple.

“A l'escola, si ets del Barça, tens més opcions de socialització que si no ho ets”

Al teu últim llibre, 'Confessions d'un culer defectuós', assenyaales el futbol com a factor decisiu per crear socialització, pertinença, integració...

I tant. A França vaig viure el futbol com un element d'integració social. Els nens, en comptes de jugar a futbol al carrer, jugaven en un club municipal d'una alcaldia comunista que els donava mitjans per sentir-se membres d'una comunitat. A l'alineació hi havia un Miralles, valencià, i un Dobarro, el davanter estrella, portuguès. A més a més, hi ha havia dos algerians com a mínim. És a dir, un equip amb tres francesos.

Integració arrelada.

Totalment, als anys seixanta a França l'esport de base, també el conservatori i qualsevol infraestructura cultural o de lleure, concebuts amb esperit social des del municipalisme, eren molt importants per ajudar a la integració.

I, en arribar a Catalunya, com ho vas veure?

Molt diferent. Em vaig trobar amb el Barça, un club amb una forta presència simbòlica que era la via directa per arribar a entendre tot un país. Una pertinença, si tu vols fictícia, que t'ajuda a crear vincles. A l'escola, si ets del Barça, tens més opcions de socialització que si no ho ets.

“M'agrada molt escriure, però no m'hi jugo la vida a cada paraula, com a vegades

escolto que diuen alguns escriptors”

Haver exercit d'administratiu i de comptable deixa alguna empremta?

Una empremta molt bona. Em va servir per concebre'm a mi mateix mai com a escriptor 'full time'. Vaig treballar en una gestoria, després en una empresa de mobles, després a la ràdio. I tot ho combinava amb l'escriptura, sempre he fet alguna altra cosa a part d'escriure. Se'm faria difícil fer només això i abandonar la pluralitat d'interessos. Mai he tingut una vocació tan potent. M'agrada molt escriure, sens dubte, però no m'hi jugo la vida a cada paraula, com a vegades escolto que diuen alguns escriptors.

Recordes quan vas començar a pensar seriosament en l'escriptura?

Vaig començar a escriure poemes per motius, diguem-ne, sentimentals. Es tractava de lligar. En el context on jo em movia, una escola de la burgesia catalana amb inquietuds culturals, venia a tomb escriure poemes per intentar impressionar noies cultes de la catalanitat més resistent. M'havia d'espavilar! No podies utilitzar Espronceda, sinó que havies de tirar més cap a Vinyoli, Salvat-Papasseit...

I ho vas fer encantat, és clar.

Tu diràs! Amb l'avantatge que a casa hi eren tots els llibres, cosa que fins llavors encara no havia descobert. Tot plegat em va conduir a adonar-me que l'escriptura era definitivament útil.

I, lector de contes, ho eres?

Sí, era bastant omnívor. Contes, historietes, novel·les... A partir dels 10 anys vaig començar a llegir de manera molt caòtica. Els contes potser els situaria als 18 o 19 anys, amb el descobriment de Cortázar.

Com vas conèixer Jaume Vallcorba?

Va ser a través del Quim Monzó. Cap al 1985, li vaig deixar llegir uns contes al Quim i ell els va fer arribar al Jaume i al Xavier Folch, amb resposta positiva de tots dos. Vaig anar a conèixer Vallcorba, ens vam entendre de seguida i vam començar a treballar els contes i així va aparèixer publicat el primer recull, 'T'hauria de caure la cara de vergonya' (1986).

Va ser una coneixença important.

Molt important, sí. Jo era fill de qui era i la meva mare havia treballat amb tothom en el món editorial. Amb tothom menys amb Vallcorba, i això significava haver trobat un camí propi que no tenia res a veure amb la família.

I no t'has mogut mai més de Quaderns Crema.

No, perquè de seguida es va establir una relació de total confiança i em va adscriure a la causa del catàleg de Quaderns Crema. També és veritat que en aquella època l'amistat i la relació personal tenien molta importància; hi havia menys despatx i menys intermediaris. Era molt agradable.

“Abans sempre que tenia ganes d'escriure havia d'escriure un conte. Ara només escric quan de veritat ho necessito”

Ets revisionista dels teus llibres?

No! Intento no fer-ho mai a menys que no em quedi més remei. Correspon a una identitat passada. Diuen que cada set anys renovem totes les cèl·lules i neurones; per tant, allò ho va escriure una altra persona. Tampoc sento cap curiositat per fer-ho. No ho podria canviar; per tant, prefereixo no tenir cap disgust i quedar-me amb el bon record del moment en què ho vaig escriure.

La idea de fullejar, per exemple, la teva primera novel·la i buscar-t'hi a veure si t'hi trobes et sembla desgavellada, oi?

No hi tinc cap interès; si m'hi obliguessin o em paguessin, potser m'ho pensaria.

Doncs jo ho he fet. A veure què et sembla el que hi he trobat. A 'L'instint' o a 'Sentimental' hi ha moltes accions, molts personatges que fan coses. A mesura que he anat avançant i arribant al final -'La bicicleta estàtica', 'Cançons d'amor i de pluja'-, hi he anat trobant més pensament, més estil invisible, més puresa.

T'ho compro i, a més a més, t'ho argumento. Intento que cada un dels meus llibres respongui a un moment viscut, potser no sempre de manera explícita però sempre implícita. Gairebé et diria que són biografies encobertes. L'estructura és gairebé de dietari. Especialment a partir del tercer llibre, 'La primera pedra'. Els dos primers eren més una pluja d'intuïcions juganera i experimental que altra cosa.

Eres força jove quan els vas publicar.

Sí, eren llibres de joventut. I jo, en la meva joventut, no era gens reflexiu. Cap circumstància em va obligar a ser-ho. En el moment en què apareixen els factors de la responsabilitat, que és el gran motor transformador, intervenen unes noves circumstàncies que obliguen a la reflexió i al replantejament de moltes coses.

I l'escriptura en dóna fe.

Per descomptat. Passes d'escriure per passar-t'ho bé a escriure per explicar-te a tu mateix i preguntar-te coses que no tens clares.

Aquests "factors de responsabilitat" volen dir ser pare, oi?

Exactament, aquest és el factor de responsabilitat bàsic. I durant algun temps compartit amb el fet de ser fill cuidador de pares. És allò de la 'sandwich generation' que s'apunta per primer cop a 'L'últim llibre de Sergi Pàmies', té el punt culminant a 'Si menges una llimona sense fer ganyotes' i acaba als dos últims que has apuntat abans i que ja pertanyen a l'apartat de la desaparició dels pares.

Està bé que tinguis tan clar on són les fronteres del canvi.

Les tinc molt clares. 'L'últim llibre...' i 'Si menges una llimona...' són molt importants per a mi perquè són els més transformadors, els que justifiquen el canvi que em deies que has detectat. Maten prejudicis i m'obliguen a deixar-me de punyetes.

Te'n vas a l'emoció?

No del tot. Fixa't que a cada llibre hi continua havent elements experimentals i juganers. No abomino de l'emoció, cosa que als primers llibres sí que feia, sinó que la cultivo. Des que escric en

premsa, els continguts més immediats, més d'actualitat, ja els tinc coberts gràcies als articles. Abans sempre que tenia ganes d'escriure havia d'escriure un conte. Ara només escric el que en podríem dir "literatura" quan de veritat ho necessito.

És sovint?

La necessitat sol ser, simplificant molt, sentimental.

Tot això m'agrada molt perquè significa que en realitat estem parlant que els teus llibres tracten del pas del temps.

Ni més ni menys.

Que, per cert, és del que va tot.

És el gran tema. De broma, com ja t'he dit, li dic biografia encoberta. Si mai els llegís retrospectivament, m'agradaria reconèixer-hi períodes, maneres de pensar i interessos.

"Sento un amor especial per París. Però no ha interferit mai en mi. Jo sóc d'aquí"

En els últims llibres l'autobiografia surt a raig.

Sí, però fent-ho sempre de manera que no se solapi amb el territori de la crònica testimonial que tant cultivava la meva mare. Ho he fet de manera molt conscient mentre els meus pares eren vius. Això ha canviat des que s'han mort. Hi ha coses que era plenament conscient que no podria escriure fins que ells faltessin. Era inevitable i li passa a molta gent. Bona part de la literatura que fa referència als pares parteix de la mort d'un d'ells dos o de tots dos. "Avui s'ha mort la mare", escriu Camus a 'L'estranger'. Doncs això.

I t'inspira?

A vegades escric articles que hauria pogut escriure la meva mare. Penso què hauria escrit ella a l'"Avui" sobre un tema d'actualitat concret, m'imagino l'article i en faig una versió meva.

És bonic, això.

Si t'ho agafes per la banda que no sigui traumàtic ni pervers sinó natural i divertit... Als últims temps de la seva vida va haver de deixar d'escriure i li dolia molt. De broma i per animar-la, li deia que no es preocupés, que els articles que volgués escriure ja els escriuria jo.

A 'L'últim llibre de Sergi Pàmies' hi ha un relat on París hi té una importància notable. Dius que és una bona ciutat per "passejar de nit, ser rebutjat sentimentalment i masturbar-se". T'agrada tornar a París?

Sí, és un vici que he cultivat i mantingut i que em sap greu no haver fet millor. Em reca no haver cultivat el lligam que jo hi tenia i el vincle amb les persones de la meva infantesa. Encara hi sóc a temps i no descarto fer-ho. No és una ciutat qualsevol: em produeix una emoció especial i uns problemes també especials.

Tornem a allò de ser de tres llocs i de cap?

És inevitable. Vaig viure a Gennevilliers, que és com si diguéssim l'Hospitalet, però vaig néixer a

París. El mite és París, vaja. És un amor especial el que sento. Però no ha interferit mai en mi. Jo sóc d'aquí. I, quan era allà, no deixaven de recordar-me que era d'aquí, espanyol. "Ets espanyol", no paraven de dir-me. No vaig tenir mai la doble nacionalitat.

Quan hi ets, sents que hi has nascut?

No estrictament això, que deu ser difícil de sentir si no hi has viscut una llarga temporada. Sento, això sí, que no és una ciutat qualsevol. A Gennevilliers sí que hi he anat dues o tres vegades i allà sí que em passen coses grosses.

Només dues o tres vegades?

Sí, no més. Com que em passaven coses grosses, vaig pensar que potser era prudent no anar-hi més. Però això és absolutament vulgar, li passa a molta gent. Si el Cercas torna a Ibahernando, també li passa.

"Ser casat, tenir bessons i fer novel·les era absolutament incompatible"

Tots els teus llibres tenen una grossor similar.

Sí, senyor. Tornem a la importància del cine; vull que la lectura duri unes dues hores. No més. Els concebo amb aquesta idea i els llegeixo en veu alta per comprovar-ho. També poden ser més curts, si duren una hora i mitja, millor.

Els cronometres, vaja.

Fins ara ha anat així, sí. Potser 'Sentimental' va quedar un pèl més llarg, però és l'excepció. Vull que siguin de la col·lecció de butxaca perquè càpiguen a la butxaca. No és una condició irreductible. Si pel que sigui un dia em sortís un totxo, editaria el totxo.

Vols dir?

No se sap mai! Això dels llibres curts també té a veure amb una concepció poètica, de relectura, de voler donar-hi diverses capes, d'incitar el lector que torni a aquests llibres si li ve de gust. Per això a vegades trigo tant a editar un nou llibre, perquè aquest procés requereix el seu temps.

Has publicat tres novel·les i de l'última fa 20 anys.

Els meus fills són bessons i tenen 21 anys. Aquesta és la resposta. Ser casat, tenir bessons i fer novel·les era absolutament incompatible. A l'escriptura d'una novel·la li has de donar categoria de matrimoni. Per tant, era impossible.

Amb els contes és diferent, doncs.

Els contes són més promiscus, necessiten que n'hi hagi d'altres. Els agrada que t'entenguis amb tots, vagis amb altres i tornis amb ells. Després de 20 anys de ni mirar-me una novel·la, ara torno a fer-ho, torno a estar obert a les novel·les, torno a ser al mercat. Ara mateix podria començar a escriure'n una. No és el cas, però la predisposició hi és. Mentalment, he notat que s'ha acabat la quarantena.

"De censura en sentit estricte, no n'he tingut mai. Mentiria, però, si no et digués que no

funciona l'autocensura”

Escrius cada dia, oi?

Sí, visc d'escriure al diari. Per tant, la producció periodística és quasi diària. Pels llibres ja hem parlat de la idea de necessitat d'escriure.

Però això no sempre ha sigut així.

És així des de fa quatre llibres. I et diré més: des que és així, tinc la sensació que els llibres són més bons.

A casa nostra molt pocs escriptors viuen només d'escriure llibres.

En conec molt pocs. Potser en aquests moments només Albert Sánchez Piñol i Jaume Cabré.

No és sostenible, doncs?

Sí, si vens molts llibres, sí.

Ja, però deu costar, no?

Ningú va dir que fos fàcil. Usain Bolt viu de córrer perquè corre molt. El corredor que va una mica més lent viu de córrer però també de ser porter de discoteca, per exemple. Ja em sembla bé que només visquin d'escriure llibres els escriptors que en venen molts. Enlloc està escrit que a tothom li hagi de passar el mateix. Jo visc d'escriure, però no només llibres. Ja fa molts anys. És la sort de poder publicar als diaris.

Escrius sempre el que vols?

Sí. Home, hi ha unes regles del joc que t'obliguen a saber en quin món vius. Una vegada vaig escriure un article sobre una figura destacada del món cultural i el director de la publicació, amb bon criteri, em va dir: “M'aniria bé no publicar-lo perquè no dispo ara mateix de les cinc hores que em tindrà al telèfon si ho fem”. Em va semblar un argument irrefutable.

Saber qui et paga el sou és important, sens dubte.

És un signe d'intel·ligència. De censura en sentit estricte, no n'he tingut mai. Mentiria, però, si no et digués que no funciona l'autocensura. No tinc cap pacte de sang amb ningú. I, com que el meu territori és més aviat d'entreteniment, doncs estic prou còmode. A tot arreu on he treballat m'he intentat moure en el límit de la llibertat que crec que tinc.

Què vols dir?

He notat que alguns col·legues atribueixen a l'ambient una absència de llibertat que crec que no existeix. Si algú t'ha de cridar l'atenció, ja ho farà; mentrestant, vés fent. Estic content amb el balanç; Déu n'hi do amb la llibertat que em sembla que tinc.

“Sóc molt crític amb el procés i alhora també amb l'absència de solucions”

Des de fa quatre o cinc anys hi ha un monotema opinatiu del qual t'has manifestat força

escèptic.

És aquest un bon exemple sobre la pèrdua progressiva de prejudicis. Quan es va començar a parlar del procés independentista, jo tenia previst no tocar el tema. Em feia mandra. De seguida, però, vaig fer un article que es deia 'Los otros' i vaig començar a opinar respecte a això.

De què anava?

Hi exposava el punt de vista d'un espanyol no independentista que no veu sortides possibles al tema. Visc en un entorn majoritàriament independentista i no detecto a Espanya cap mena de solució. Em va semblar un àmbit prou curiós per explotar-lo des del punt de vista periodístic. N'he fet potser més de 10 articles.

Podem ampliar una mica aquest punt de vista?

Sóc molt crític amb el procés i alhora també amb l'absència de solucions. Crec que és un problema sense solució, cosa que m'estranya que no pensin més persones a banda de mi.

Sí que hi deu haver solucions, no?

Home, n'hi hauria dues de viables, però totes dues són extremes. L'una seria anul·lar el dret legítim dels independentistes a manifestar-se com el que són. I l'altra, que puguin imposar la seva voluntat a través d'un mecanisme que per mi és il·legal. Em recorda molt aquests problemes matemàtics que duren 100 anys i ningú hi troba la solució.

Fa de mal resoldre, és cert.

Com que no sóc innocent i tinc prou coneixement de la història, sé que alguns casos similars s'han resolt amb la imposició, tan legítima i comprensible com vulguis, però hi estic en contra. M'agradaria que hi hagués una possibilitat perquè a Espanya s'evolucionés favorablement i pogués ser legal fer una consulta.

Un referèndum?

Sí, però llavors caldria decidir qui el vota. Només els catalans o tot Espanya? Tan democràtica em sembla l'una cosa com l'altra; però, és clar, els dos bàndols ho veuen de manera diferent. L'equació és complicada. Com que no sóc un expert, el que intento expressar és la perplexitat, la por, la inquietud i la preocupació. Sempre amb respecte i pensant que no tothom ha de pensar el mateix sobre la qüestió. Ho visc de prop: en el meu cercle més proper quasi tothom és independentista.

Deus ser un resistent...

Els espanyols no són el dimoni. No són Jorge Fernández Díaz, ni Martín Villa, ni Blas Piñar. Hi ha espanyols que ho som des que vam néixer. Quan anàvem al 'col·le', ens deien espanyols. Quan vam arribar a Catalunya, ens deien espanyols. Quan vam anar a la mili, ens deien 'polacos'. I, tot això, havent nascut a París, lloc elegant on n'hi hagi!

També es pot ser espanyol i independentista.

És el que a mi m'agradaria! Però no ho sóc. He anat a totes les manifestacions d'aquests últims quatre o cinc anys per escriure cròniques a 'La Vanguardia'. I sentia enveja de la felicitat que s'hi respirava. Pensava: "Pàmies, et costaria molt poc participar-hi!". Però és així, la vida.

“He viscut en una democràcia -la francesa- amb un govern municipal que ens va donar pis per a una mare soltera. Aquestes conquestes s’han anat deteriorant molt”

Per dir-ho també de forma senzilla: ara mateix hi ha uns altres problemes que fan una mica de por.

I més d’un!

No sembla que ningú estigui disposat a fer que s’arreglin. Anem a atemptat terrorista per setmana.

Hem entrat en una guerra oberta. L’estem integrant en nosaltres, vivim en guerra sense que es noti. Demà pot explotar una bomba al centre de Barcelona, matar 200 persones i oficialment no estarem en guerra. Però jo tinc un avantatge.

Ah, sí?

Tinc la sort de ser extraordinàriament pessimista des de fa molts anys i no m’agafa desprevingut. Estic preparat mentalment. A vegades els meus amics m’ho diuen: “Ja fa 30 anys que estàs donant la vara amb això!”. En els últims anys s’ha accelerat molt i no podem controlar gairebé res, tan sols limitar-nos a contemplar-ho.

Pots posar algun exemple d’aquest pessimisme?

Fa temps que m’emprenya la contribució de l’esquerra, que en principi eren els bons, a espatllar-ho tot. Per mi és molt més responsable de tot plegat que no pas la dreta. Tornem al cine: si ets el bo de la pel·lícula, se suposa que t’has de portar bé. I, si et portes malament, el públic s’enfada. Si ets el Lee Van Cleef i et portes malament, és el que et toca. Però el Clint Eastwood no!!! Ell no es pot portar malament.

M’agrada la comparació!

Tenir el Clint Eastwood i el Lee Van Cleef com uns autèntics fills de puta no estava previst enlloc i m’ha fet molt mal.

Quan dius l’esquerra, a què et refereixes?

Comunistes, socialistes, socialdemòcrates, sindicats... Tot allò que s’havia aconseguit s’ha anat deteriorant. He viscut moments en què la democràcia anava cap amunt, en què països com Suècia, Holanda o Dinamarca eren exemplars i assolien grans fites en el terreny dels drets socials. He viscut, per exemple, en una democràcia -la francesa- amb un govern municipal que ens va donar pis per a una mare soltera, educació, club de futbol i ajudes. Aquest tipus de conquestes s’han anat deteriorant molt. Estic completament d’acord amb tu: fa por.

El Lee Van Cleef és per molts llocs...

Ara fins i tot pot passar que el votis. El que va passar al juliol a Turquia venia a ser això. Compte a creure que això està passant només des del 2001! Fa molt més temps que l’estem cagant.

“El problema arriba quan l’esquerra utilitza la superioritat moral per donar lliçons i per construir monopolis”

Això que dius dels bons i dels dolents, de l'esquerra i de la dreta, és la famosa superioritat moral de l'esquerra, oi?

Sí, això és bàsic. La dreta ha tingut poder i mitjans. Fixa't que la gent que no té res acostuma a presumir d'orgull de classe o de pertinença. Qui és d'un barri molt humil en presumeix perquè és el poc patrimoni que tens, un patrimoni simbòlic. Aquest argument objectivament no s'aguanta.

I el contrari?

Dir que ets de bona família i tens molts diners al banc és un argument molt més potent, però no s'acostuma a dir perquè queda lleig. Que hi hagi una superioritat moral del dèbil contra el fort és un mecanisme de supervivència amb el qual hem d'estar d'acord. El problema arriba quan l'esquerra utilitza aquesta superioritat moral per donar lliçons i per construir monopolis: de la raó, de la bondat, de la democràcia...

Ho deus haver vist i patit molt de prop això, oi?

Per descomptat, per motius purament biogràfics. Reconec aquest tipus de personatges d'una hora lluny, de manera totalment instintiva. Sóc com un gos petaner. Puc identificar autèntics pics d'or, d'assemblea radical esquerranosa maoista de tal any o tal altre. Gairebé puc dir-te la collita, l'any que van ser engendrats. Tinc aquest do, mira.

I, malgrat això, vas a votar?

Sí, sempre voto. Amb crisis existencials terribles, algunes vegades. També he votat en blanc i va ser un fracàs estrepitos: érem 100.000. I tinc un rècord gens menyspreable: he votat molt i mai ha guanyat l'opció votada per mi. Això té molt mèrit! Ho has de fer molt malament!

Sort que tu mateix li treus ferro...

Home, és bastant fort, no? He votat molt i sempre he perdut. És com si m'hi sentís còmode!

Sembla un acudit del Perich, això!

Totalment! Mira, doncs Perich sempre ha sigut un referent. És un dels autors als quals sempre torno.

"En la cosmogonia dels anys vuitanta, tenir la sensibilitat de mostrar la teva tristor no era 'guai', no era 'cool'"

Fa poc em vas explicar que no n'hi ha gaires, d'aquests: Cruyff, Woody Allen, John Irving...

Toti Soler!

És veritat, també me'l vas dir!

I n'hi ha més! Espera, espera... Tony Scott!

Caram, aquest no me l'esperava! 'Amor a quemarropa'!

I 'Imparable'! I 'El fuego de la venganza'. I 'Marea roja'! Molt important, 'Marea roja'! I Billy Wilder, és clar. 'El apartamento' és un d'aquells llocs on refugiar-te quan van mal dades. Les croquetes de

La Puñalada, dalt de tot del passeig de Gràcia.

Aquestes no les vaig viure...

Eren úniques, colossals. Tot això són certes, coses que no fallen mai, que sempre hi són. A vegades Woody Allen m'ha fallat.

Ah, sí? A mi mai.

Probablement és més problema meu que seu. Però hi segueixo confiant a cegues, només faltaria.

Estem acabant i hem tornat al cine...

Sí, tornem a l'anècdota de la meva mare i l'arenga al cine. Si hagués presenciat l'escena en viu, jo seria dels que al final li diuen: "Ja has acabat, nena?". Si mai hi ha una guerra civil, jo no aniré a fer arengues al cine Balmes sinó que estaré veient la pel·lícula. Em sembla admirable que en un context de guerra algú es preguntés "què fem aquesta tarda?" i que la resposta sigui anar al cinema.

A les entrevistes, quan és possible, m'agrada portar algun objecte rellevant. He rebuscat a la carpeta dels retalls de diari i hi he trobat tres articles teus. I tots tres tracten del mateix.

A veure! . Hòstia! Els amics morts. Està bé que treguis això. Aquest és un altre prejudici vençut. En la cosmogonia dels anys vuitanta, tenir la sensibilitat de mostrar la teva tristor no era 'guai', no era 'cool'. Érem tan guais que, si se'ns moria algú, fèiem una 'juerga', ens emborratxàvem. Arriba un moment en què penses que et pots emborratxar però que no és incompatible amb mostrar els teus sentiments.

Un bon prejudici vençut, en efecte.

El cas de l'article sobre el Fancelli és quasi un conte. De fet, si no l'hagués escrit a 'La Vanguardia', seria un conte segur. En el del Barnils, és com una aportació discrepant i amb 'fair play' a una versió oficial del Barnils commemorat que no té gaire a veure amb com el recordo jo. Era un 'tio' encantador, simpatiquíssim i molt important però no precisament el sùmmum del rigor. Quan tenia 30 anys, no hauria fet cap d'aquests tres articles!

Acabem parlant del pas del temps una altra vegada. I de l'amistat.

Tot encaixa, és clar. Sobre l'amistat, en el cas del Fancelli et diré que, si l'any té 365 dies, 300 penso en ell. Va ser un 'tio' molt important per a uns quants que escrivíem a 'El País' durant una època: Guillem Martínez, Vila-Matas, Cercas, Empar Moliner... Estem tocats per ell, per la seva capacitat per cohesionar-nos de manera creativa. Com és possible trobar-lo tant a faltar!

"Et trobem a faltar i és una merda que no hi siguis", escrius.

Això s'hauria de poder dir d'una altra manera, però et deixes anar, trenques el compàs. És una altra conquesta.